

Національний університет біоресурсів і природокористування України
Економічний факультет
Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан економічного факультету
А. Д. Діброва

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри організації
підприємництва та біржової діяльності
Протокол №6 від 14 травня 2020 р.
Завідувач кафедри
М.М. Ільчук

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ХЕДЖУВАННЯ

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(шифр і назва спеціальності)

Факультет _____ Економічний _____

розробник: к.е.н., проф. Солодкий М.О., к.е.н., доц. Яворська В.О.

Київ – 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни
Сільськогосподарське хеджування

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Галузь знань	_07 «Управління та адміністрування» (шифр і назва)	
Спеціальність	_076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність_ (шифр і назва)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	_120_	
Кількість кредитів ECTS	_4_	
Кількість змістових модулів	_2_	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)		
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	_3_	_____
Семестр	_6_	_____
Лекційні заняття	_30_ год.	_____ год.
Практичні, семінарські заняття	_30_ год.	_____ год.
Лабораторні заняття	_____ год.	_____ год.
Самостійна робота	_60_ год.	_____ год.
Індивідуальні завдання	_____ - _____ год.	_____ год.
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	_____4_____ год.	_____ год.
самостійної роботи студента	_____4_____ год.	_____ год.
—		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни "Сільськогосподарське хеджування" складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів ОС "Бакалавр" спеціальності "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" і є важливою складовою частиною у системі підготовки фахівців для біржового ринку країни в аграрних вищих навчальних закладах.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є механізм управління ризиками на аграрних ринках, що підвищує фінансову стабільність бізнесу і мінімізує втрату прибутку.

Мета вивчення курсу – формування у майбутнього фахівця теоретичних основ та практичних навиків у використанні хеджових стратегій управління ціновими ризиками при здійсненні бізнесової діяльності в аграрному секторі.

Завдання курсу:

формування у студентів знань з основ хеджування на біржовому ринку сільськогосподарської продукції;

набуття практичних навичок з:

- організації торгівлі ф'ючерсними, опціонними контрактами та свопами на аграрну продукцію;
- оволодіння операціями хеджування, що дозволить майбутнім фахівцям уміти прогнозувати ступінь ризиків на ринку аграрної продукції;

навчити студента досконало володіти хеджовими, арбітражними і спекулятивними операціями на біржовому ринку сільськогосподарських деєривативів.

Основними формами вивчення дисципліни будуть: лекції, семінарські, практичні заняття, ділові ігри, учбові торги на демо-версіях провідних світових біржових терміналах, використання комп'ютерних програм біржових торгів.

В основу практичних, семінарських занять покладена самостійна робота студентів.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати:**

- нормативно-правову базу та систему хеджових операцій на біржовому аграрному ринку;
- технологію здійснення хеджових, арбітражних, спекулятивних операцій на біржовому аграрному ринку;
- дієві та продуктивні механізми управління ціновими ризиками, особливо на ринку сільськогосподарської продукції;
- моделі руху базису на товарному біржовому ринку та використовувати його для прогнозування цінового ризику на ринку с.г. продукції;
- види та особливості хеджових, арбітражних, спекулятивних торгівельних стратегій;
- економічний механізм хеджових операцій.

На підставі отриманих знань студенти повинні **вміти:**

- здійснювати хеджування для страхування фінансових ризиків, пов'язаних зі змінами цін при виробництві, зберіганні, переробці та реалізації с.г. продукції;
- Досконало володіти стратегіями купівлі та продажу опціонів на ринку с.г. продукції;
- Проводити фінансові розрахунки за ф'ючерсними та опціонними угодами;
- Визначати рівень прибутковості торгівлі базисом, волатильність цін на ринку сільськогосподарської продукції.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с / п	ла б	ін д	с. р.		л	с/п	ла б	ін д	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи біржової торгівлі товарними деривативами.												
Т.1. Біржовий ринок товарних деривативів: стан та перспективи розвитку	10	2	2			6						
Т.2. Основи с.г. ф'ючерсної торгівлі	14	4	4			6						
Змістовий модуль 2. Концепція с.г. хеджування.												
Т.3. Хеджування: теорія і практика	8	2	2			4						
Т.4. Види хеджування	8	2	2			4						
Т.5. Базис і його роль у хеджуванні	8	2	2			4						
Т.6. Хеджувальні стратегії ф'ючерсами на с.г. продукцію	16	4	4			8						
Змістовий модуль 3. Хеджування опціонами на с.г. продукцію.												
Т.7. Опціони та їх сутність	8	2	2			4						
Т.8. Види опціонів на с.г. продукцію	8	2	2			4						
Т.9. Опціонні премії. Базисний ризик	8	2	2			4						

Т.10. Хеджування с.г. опціонами	16	4	4			8						
Т.11.Арбітраж і спекуляція	8	2	2			4						
Т.12.Перспективи с.г. хеджування в Україні	8	2	2			4						
Усього годин	120	30	30			60						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Т.2. Основи с.г. ф'ючерсної торгівлі	4
3	Т.3. Хеджування: теорія і практика	2
4	Т.4.Види хеджування	2
5	Т.5.Базис і його роль у хеджуванні	2
6	Т.6. Хеджувальні стратегії ф'ючерсами на с.г. продукцію	4
7	Т.8. Види опціонів на с.г. продукцію	2
8	Т.9. Опціонні премії. Базисний ризик	2
10	Т.10. Хеджування с.г. опціонами	4
11	Т.11. Арбітраж і спекуляція	2
	Разом	24

5. Методи навчання

Семінарські заняття проводяться у формі дискусії за попередньо визначеним планом. Студенти готують тези доповідей. На практичних заняттях вирішуються ситуаційні завдання, для аналізу використовується аналітичні звіти світової федерації бірж, товарних бірж. Студенти залучаються до процесу біржових торгів. Індивідуальні завдання виконуються за кейс-методом, групи готують презентаційні та реферативні матеріали і завдання.

6. Форми контролю ЕКЗАМЕН

7. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінювання здобувача вищої освіти відбувається згідно «Положення про екзамени та заліки в НУБіП України»

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

8. Методичне забезпечення

1. Кравченко А.С. Методичні вказівки до вивчення дисципліни "Хеджування ф'ючерсами і опціонами". Київ. ЦП Компрінт, 2016 р. 30 с.

2. Солодкий М.О., Яворська В.О. Методичні вказівки до написання курсових робіт з дисципліни "Хеджування ф'ючерсами і опціонами". Київ. ЦП Компрінт, 2018 р. 55 с.
URL:https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u205/met_vkaz_kursova_hedzhuvannya_fyuchersami_i_opcionami.pdf

9. Рекомендовані джерела Базова

1. Солодкий М.О., Яворська В.О. Хеджування ф'ючерсами та опціонами: навчальний посібник. Київ: Компрінт, 2018. 450с.

2. Солодкий М.О., Яворська В.О. Міжнародні біржові ринки: навчальний посібник. Київ: Компрінт, 2019. 520с.

3. Прогнозування та хеджування фінансових ризиків : монографія / За ред. проф. Л. О. Примостки. Київ: КНЕУ, 2014.

4. Статистичне моделювання та прогнозування: навч. посіб./Єріна А.М. URL: <http://studentam.kiev.ua/content/view/774/82/>

5. Солодкий М.О. Біржовий товарний ринок: навчальний посібник/ М.О. Солодкий. Київ: Компрінт, 2017. 576с.

6. Солодкий М.О. Біржовий ринок: навчальний посібник/ М.О. Солодкий. К: Аграрна освіта, 2016. 565с.

7. Солодкий М.О., Яворська В.О., Кравченко А.С. Розвиток біржової торгівлі на товарних та фінансових ринках: монографія / М.О. Солодкий, В.О. Яворська,

А.С. Кравченко. Київ: В-во ЦП Компринт, 2017. 450с.

8. Яворська В.О. Головний вплив на інноваційний розвиток світового ринку фінансових деривативів. *Вісник НУБІП України*. 2015. № 222. с. 176-181.

9. Яворська В.О. Аналітична оцінка світового біржового ринку. Інфраструктура ринку. 2017. № 10. URL:: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/10_2017_ukr/16.pdf.

Допоміжна

1. Іващук Н. Л. Ринок деривативів: економіко-математичне моделювання процесів ціноутворення : монографія / Н. Л. Іващук. Львів:Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2008. 472 с

2. Ковни Ш., Такки К. Стратегии хеджирования. Москва: ИНФРА-М., 1996. 208 с.

3. Пірус Р. В. Управління фінансовими ризиками : навч. посіб. /Р. В. Пірус. Київ: Знання, 2011. 598 с.

4. Рогов М. А. Методика расчета возможных потерь (Value at Risk) из-за фактора риска изменения валютных курсов в банке / М. А. Рогов. URL: www.hedging.ru.

5. Романов В. С. Инструменты моделирования развития предприятия : метод симуляций Монте-Карло. / В. С. Романов URL: <http://www.hedging.ru>.

6. Roland Füss, Dieter G Kaiser and Zeno Adams. Value at risk, GARCH modelling and the forecasting of hedge fund return volatility //Journal of Derivatives & Hedge Funds URL://<http://www.palgrave-journals.com>

7. John Hull. Options, Futures and Other Derivative Securities. 11-edition- New Jersey, University of Toronto, Prentice Hall, Englewood Cliffs, 2017. 852p.

10. Інформаційні ресурси

1. Електронні та друковані видання бібліотеки ім. Вернадського www.nbuv.gov.ua

2. Аналітичне видання. Журнал Інтернет-трейдинг (Бібліотека кафедри).

3. Аналітичне видання. Журнал Біржовий моніторинг (бібліотека кафедри).